

Această lucrare poate fi vizualizată și online

www.rsonline.ro

Cristina Simona Scurtu

Literatura română

Rezumatele textelor studiate în clasele V-VIII

Clasa a V-a

1. Literatura populară, *Basmе populare române ti Greuceanu*

Trăia odată un împărat pe nume Împăratul Roșu. El era mâhnit de faptul că zmeii furaser soarele și luna de pe cer. Împăratul a dat de știre în toată împărăția că va oferi drept răsplătă pe fată de soție și jumătate de împărăție voinicului care va fi capabil să recupereze soarele și luna. Iar cei care încearcă să nu reușesc își vor pierde viața.

Mulți tineri au încercat, dar niciunul nu a reușit. În vremea aceea se afla un voinic pe nume Greuceanu, care a auzit de el de promisiunea împăratului. Acesta s-a gândit câteva zile, s-a hotărât și a plecat la împărat să-l încerce pe el norocul.

Pe drum, Greuceanu s-a întâlnit cu doi oameni pe care slujitorii îi duceau la împărat să fie executați pentru că renunțaseră să lupte cu gadinile. Oamenii erau triști, dar Greuceanu i-a mângâiat cu vorba și oamenii s-au mai îmbărbătat. Ajuns la împărat, Greuceanu intervine în favoarea celor doi oameni, care sunt cruțați, și primește permisiunea împăratului de a-l încerca pe el însuși.

Greuceanu îl ia pe fratele său în această misiune. Înainte de a pleca în căutarea zmeilor, Greuceanu trece pe la Faurul Pământului, cu care era frate de cruce, pentru a-i cere acestuia îndrumare. Cei doi voinici rămân la Faur trei zile și trei nopți, timp în care Greuceanu se sfătuiește cu prietenul său.

Greuceanu și fratele său pornesc din nou la drum. La o răscruce, Greuceanu ia decizia de a se despărți de fratele lui pentru că sarcina lor să fie mai ușoară. Înainte de a pleca fiecare pe drumul lui, Greuceanu înfige un cuțit în pământ și-i spune fratelui că lama ruginită a cuțitului va fi un semn că s-a întâmplat ceva rău cu unul din ei. De asemenea, iau câte o năframă. Dacă năframa unuia dintre ei se va destrăma, este semn că celălalt a fost învins. Greuceanu o ia pe drumul din dreapta, iar fratele său în stânga.

După ceva vreme, fratele protagonistului se întoarce la locul despărțirii și se bucură văzând pe cer soarele și luna, ca semn că fratele său a reușit în misiunea propusă.

Între timp, Greuceanu ajunge la casele zmeilor și, transformându-se pe rând în porumbiț și în muscă, află despre obiceiurile lor și despre dorința zmeilor de a-l ucide. Zmeii aveau obiceiul să se întoarcă pe rând acasă, de la vânătoare, seara zmeul cel mic, la miezul nopții zmeul mijlociu, iar dimineața tartorul zmeilor. Greuceanu îi ucide unul pe primii doi. Cum al treilea zmeu este mai puternic, Greuceanu se luptă cu el mai mult timp și îi cere ajutorul unui corb, rugându-l să-i aducă pentru că îi va da în schimb „trei stârvuri de zmei”. Corbul îi aduce apoi, înzdrăvenit, Greuceanu reușește să-lucid pe zmeul cel mare. După aceea, folosind cheia care era degetul cel mic al zmeului, eliberează soarele și luna, aflate în Codrul Verde.

Se întoarce la răscrucea de drumuri și se bucură revăzându-și fratele nevătămat. Împreună se întorc la Faurul Pământului.

Pe drum, cei doi tineri se confruntă cu zmeoaicele, dornice să-și răzbune soții uciși de Greuceanu, transformate într-un percu roade într-o grădina cu flori. Greuceanu își dă seama că în spatele acestor elemente ale naturii se aflau cele două femei ucise. După aceea, mama zmeilor, transformată într-un nor, îi urmărește pe Greuceanu și pe fratele lui ca să-i omoare. Pentru a scăpa de ea, Greuceanu și fratele său se refugiază la Faurul Pământului care o poartă pe zmeoaică și o ucide, dându-i să înghită chipul lui Greuceanu făcut din fier și înroșit în foc.

Salvați de zmei, voinicii se îndreaptă spre împărăția Împăratului Roșu. Greuceanu îi spune fratelui său să se meargă înainte pentru a anunța vestea cea bună a eliberării a trilor.

Pe drum, Greuceanu se întâlnește cu diavolul cel chiop. Acesta nu ezită să-l facă rău și-i fură paloșul care era sursa puterii voinicului și-l dă unui sfetnic al împăratului. Sfetnicul cel rău voia să se folosească de acest irtic pentru a-i lua locul lui Greuceanu și pentru a se putea căsători cu fata împăratului.

Fratele lui Greuceanu este întemnițat, fiind acuzat de minciună. Ajungând și el la împărat, Greuceanu îi dă seama de cele întâmplate și-l roagă pe împărat să mai aștepte puțin până îi va recupera paloșul și puterea. Se întoarce la diavolul cel chiop, transformat în stâncă și îl lovește pentru a-l forța să-și înapoieze arma. După ce-l învinge, înarmat din nou, se întoarce la împărat și restabilește adevărul.

În finalul basmului, sfetnicul cel mincinos este alungat din împărăție și Greuceanu îi primește răsplata prin căsătoria cu fata împăratului.

2. Vasile Alecsandri, *Pasteluri*

Mihai Eminescu l-a numit pe Vasile Alecsandri, în poemul *Epigonii*, „rege al poeziei”, considerându-l pe bună dreptate cel mai bun poet român al primei jumătăți a secolului al XIX-lea. Vasile Alecsandri a avut încercări remarcabile în poezie, teatru, proză și memoriale de călătorie.

În poezie, creația remarcabilă o constituie *Pastelurile*. Acestea sunt creații lirice inspirate de natură și sunt îngemănate cu arta picturii. Tonul din *Pasteluri* este grav, ușor melancolic, poetul anticipându-i, prin această trăsătură, pe Mihai Eminescu și pe Octavian Goga.

Pastelurile evocă peisaje diverse: rurale și neoașter, străine cum este cel dedicat Veneției: „Veneția, regina ce-n marea sa oglindă / Fără a vedea pe frunte-i splendoarea din trecut”.

Peisajului național, Alecsandri îi dedică majoritatea pastelurilor, observându-l, treptat, în ritmul trecerii anotimpurilor. Preferința este declarată pentru anotimpul cald. În poezii precum *Dimineața*, *Malul Siretului*, *Noaptea*, peisajul descris este înfrumusețat de lumina caldă a soarelui: „Zori de ziu se revărsă peste vesela natură / Prevestind un soare dulce cu lumină și căldură / În curând și el apare pe-orizontul aurit, / Sorbind roua dimineții de pe câmpul înverzit. / El se-nalță de trei suliți pe cerească mândră scară / și cu raze vișnăvii și rutine june flori de primvară, / Dedi ei și vioarele, brebenei și toporași / Ce răzbat prin frunze-uscate și s-arată drăgălași. (Dimineața)

Noaptea este descrisă în același registru al liniștii sufletești, ca imaginea părții exterioare. Noaptea este un timp propice desfășurării fantasticului: „Noaptea-i dulce-n primvară, liniștită, și coroasă / Ca-ntr-un suflet cu durere o gândire mângâioasă / Ici, colo, cerul dispăre sub mari insule de nori, / Scuturând din a lui poale lungi și repezi meteori. / Pe un deal în depărtare un foc tainic strălucește / Ca un ochi roșu de balaur care-adoarme și clipește. / Sunt povești în eztoare sau vro ceață de voinici? / E vro tabără de care sau un rond de tricolori?”

Malul Siretului, cel mai cunoscut pastel solar al lui Alecsandri, îmbină meșteșugit elemente descriptive cu referințe la starea sufletească a poetului. Apa creează starea contemplativă a poetului, curgerea ei liniștită asociindu-se cu trecerea vremii și a existenței umane: „Aburii uori ai nopții ca fantasmă se ridică / și, plutind deasupra luncii, printre ramuri se despică. / Râul luciu se-ncovoaie sub copaci ca un balaur / Ce în raza dimineții mi căsolzii lui de

aur. // Eu m duc în faptul zilei, m a ez pe malu-i verde/ i privesc cum apa curge i la cotiri ea se pierde. / Cum se schimb -n v lurele pe prundi ul lunecos, / Cum adoarme la bulboace, s pând malul nisipos. // Când o salcie pletoas lin pe balt se coboar , / Când o mrean salt -n aer dup -o viespe sprinteoar , / Când s lbaticele ra e se abat din zborul lor, / B tând ap -ntunecat de un nour trec tor. // i gândirea mea furat se tot duce-ncet la vale / Cu cel râu care-n veci curge, f r -a se opri din cale. / Lunca-n juru-mi clocote te; o opârl de smarald / Cat înt , lung la mine, p r sind nisipul cald. ”. Impresia de peisaj incredibil este dat de imaginea vizual a aburilor apei i a fluviului transformat în balaur: Siretul curge „ca un balaur / Ce în raza dimineții mișcă solzii lui de aur”. Detaliile descrierii sunt pline de farmec. S lciile pletoase, pe tii, rațele s lbatice alc tuiesc un peisaj unic. Natura este personificat prin ființele sale minuscule: „o opârl de smarald / Cat țintă, lung la mine, părăsind nisipul cald”. Natura este însuflețită mai ales de prezența soarelui. Acesta este așteptat cu nerăbdare, asemenea unui mire: „Așteptând voiosul soare ca pe-un mire luminos” (*Balta*). În calitatea sa de spectator al spectacolului minunat al naturii vara, poetul nu constituie o amenințare. Este sugestia identificată în versul final al poeziei sus-menționate: „Nu-i peirea lumii... vântorul e poet”. Ironia din acest vers prezintă misiunea poetului care „vânează ” imagini, și nu ființe.

Pastelurile dedicate iernii cum sunt: *Miezul iernii*, *Gerul*, *Bradul*, *La gura sobei* au drept punct comun sentimentul de admirație al poetului în fața spectacolului hibernal. De i iarna este sinonim cu frigul, cu înghețarea naturii, frumusețea este vie în aceste tablouri poetice: gerul este „amar, cumplit / Stelele par înghețate, cerul pare oțelit”. Tabloul împietrit al naturii pune în evidență prezența omului, indicat prin motivul focului: „Fumuri albe se ridic în v zduhul scânteios / Ca înaltele coloane unui templu maiestos, / i pe ele se a eaz bolta cerului senin. / Unde luna î i aprinde farul tainic de lumin . (*Miezul iernii*). În acela i text liric, asprimea gerului este asociat cu ferocitatea lupului care alearg după prad : „Totul e în neclintire, f r via , f r glas; / Nici un zbor în atmosfer , pe z pad nici un pas; / Dar ce v d?... în raza lunii o fantasm se arat . / E un lup ce se alung după prada-i sp imântat !”

Sugestia de natur crud , care ascult de legile vechi ale supraviețuirii, este înlocuită în poezia *Iarn* cu imaginea saniei care str bate voioas pustiul înghețat: „o sanie u oar care trece peste v i / În v zduh voios r sun clinchete de zurg l i”. În pastelul intitulat *Sania*, ziua frumoasă de iarn constituie un pretext pentru o plimbare cu sania: „Zi cu soare, ger cu stele!... / Hai, iubit , la primblare. / Căii mu c -a lor z bale, surugiul e c lare; / S niu a, cuib de iarn , e cam strâmt pentru doi... / Tu zâmbe ti?... Zâmbirea- i zice c e bun pentru noi. // Căii scutur prin aer sun toarele lor salbe, / R pind sania u oar care las urme albe. / Surugiul chiuie te; căii zboar ca doi zmei / Prin o pulbere de raze, prin un nour de scânteii.”

În pasteluri precum *Bradul*, iubirea poetului față de natură este însoțită de admirația pentru rezistența ei în fața timpului, întrerup de brad: „Sus pe culme bradul verde / Sub z pada albicioas / Printre negur se pierde / Ca o fantasm geroas [...] / În zadar, urgie crud , / Lunge ti noaptea-ntunecoas / i, răsând de-a lumii trud , / Scurtezi ziua luminoas . // În zadar îmi pui povar / De z pad i de ghea . / Fie iarn , fie var , / Eu p strez a mea verdea !”

Pastelurile lui Vasile Alecsandri reprezintă o creație unică în literatura noastră , inegalabil prin frumusețe și prin exprimarea nemijlocită a iubirii față de natură. Pastelurile sale constituie un model pentru poezii care și-au încercat talentul în acest tip de poezie: t.O. Iosif, George Co buc, Ion Pillat.

Clasa a VI-a**1. Grigore Alexandrescu, *Fabule*
*Boul și vi elul***

Grigore Alexandrescu este un poet romantic și cel mai cunoscut fabulist al românilor. Specia epică numită fabulă are drept scop satirizarea defectelor umane, sub forma alegoriei. Deși fabula este un text amuzant, cu personaje preluate din lumea animalelor, ea îndeplinește, prin morală, o funcție educativă asupra slăbiciunilor omenești.

Fabula are o acțiune simplă și concisă. Povestea spune că un bou, „un bou ca toți boii”, a dobândit o poziție socială superioară. O rudă de-a sa, un vi el, dorește să-l viziteze pe unchiul cel bogat și să obțină de la el un avantaj minor, „ni te fân”. Vi elul nu reușește să-l vadă pe bou înstărit, pentru că o slugă îl îndepărtează cu diferite motive. Acțiunea fabulei culminează cu momentul în care bou, ieșit la plimbare, îl ignoră pe nepotul. Candid, vi elul își găsește circumstanțe atenuante și încearcă să-l vadă ruda și a doua zi. Indignat de insistența rudei sale sărăcite, bou îl ordonă slugii să-l alunge, aruncându-l pe scări, dat fiind că el nu are astfel de rude.

Cheia fabulei este simplă. Personificarea ascunde defecte umane precum perfidia, înfatuarea, vanitatea. Recent îmbogățit, bou îl arată caracterul urât, caracterizat de vanitate și de superficialitate. Pe de altă parte, vi elul este omul modest, încrezător și naiv, deoarece crede că bogăția și statutul social nu l-au schimbat pe unchiul său.

Deși morală lipsește din acest text, se poate observa atitudinea autorului față de cele înfățișate, prin folosirea epitetelor, a caracterizării directe naratoriale, a interjecțiilor, interogațiilor, exclamațiilor etc.: „Un bou ca toți boii, puțin la simțire,/ În zilele noastre de soartă - ajutat,/ și decât toți frații mai cu osebire,/ Dobândi-ți cireadă un post însemnat./ Un bou în post mare? Drept, cam ciudat vine,/ Dar asta se întâmplă în oricare loc:/ Decât multă minte, tu ce e mai bine/ Și ai totdeauna un dram de noroc”.

Câinele și celul

Fabula începe cu monologul dăului Samson care își exprimă, pe un ton indignat, nemulțumirea față de pretențiile celor puternici, cum sunt lupii, urșii și leii, care sunt animale nobile. Samson crede că acest aspect este o pură întâmplare și afirmă, cu modestie, că lui nu-i place să se laude: „și eu poate sunt nobil, dar s-o arată nu-mi place”. El își dorește egalitate cu cei puternici, regretând, fără să o declare, că nu face parte din lumea lor. În sprijinul teoriei sale, aduce ca argument exemplul țărilor civilizate în care există egalitate și nutrește speranța că lucrurile se vor îndrepta și în societatea românească. La monologul dăului mai asistăm două personaje, un bou tăcut și un celul vioi, care aderă entuziast la teoria lui Samson. Celul este de acord cu principiul egalității și vrea să fie frate cu Samson, lucru care îi repugnă profund dăului. Răspunsul acestuia din urmă vorbește despre o egalitate relativă, care se neagă pe sine, dat fiind că are loc numai între cei puternici și exclude ființele mici și fragile: „Noi, frații tăi, potaie!/ Oșă și dămoșă taie/Care s-o pomenești.”

Celul încearcă să explice, dar dăul îl anulează încercarea, manifestându-i pe deplin disprețul: „Adevărat vorbeam/Că nu iubesc mândria și că urăsc pe lei,/ Că voi egalitate, dar nu pentru că ei”.

Povestea conduce la morala fabulei, respectiv la ideea egalității dintre cei puternici și la anularea celor slabi. La final, mîștile sunt aruncate și observăm că unul este omul perfid și demagog, interesat de poziția personală și de certificarea acesteia prin menținerea diferenței dintre clasele sociale.

Câinele și mgarul

În această creație, protagoniștii sunt câinele și mgarul. Primul se plînge mgarului că a trebuit să renunțe la slujba pe care o avea la leu pentru că fostul lui stăpîn era foarte rău. Câinele are o înfățișare demnă de mil, asemenea omului care își ratează obiectivele în viață: „Cu urechea pleoțită, cu coada-ntr-o picioare,/Câinele, trist și jalnic, mergea pe o cărare./După îndestul umbrel, iată că-l întâlnește/Un mgar, și-l oprește:/„Unde te duci? îi zise,/Ce rău îți s-a întâmplat? îi, parcă te-a plouat,/Așa stai de mâhnit.”

Încercând să-l consoleze, mgarul vine cu propunerea să-l angajeze. Câinele îl refuză, considerând că a fi slugă la mgar este mai umilitor decât a sluji unui tiran. Fabulistul pune, astfel, accent pe compromisurile pe care le facem în viață și la momentul în care toleranța dispăre, atunci când condițiile compromisului sunt de nesuportat.

Dreptatea leului

Ipocrizia și perfidia constituie defectele pe care fabulistul le satirizează în creația *Dreptatea leului*. Textul prezintă conflictul dintre leu și pardos (leopard), iscat de dorința celor doi de a stăpîni un teritoriu format din câmpie și pădure. Leul înregistrează pierderi uriașe, dat fiind că otenii lui de bază, ursul, porcul sălbatic, vulpea erau răniți sau muriseră. Leul oconsultă pe maimuța vrăjitoare și aceasta îi spune că trebuie sacrificat cel mai puternic animal din tabăra lor pentru ca izbânda să fie sigură. Cum leul fuge de această misiune sinucigașă, dovedind, în fapt, că este laică, consilierii săi cad de acord să-l sacrifice pe iepure, dat fiind că toți consimt să îi dau dreptate leului că acesta este cel mai puternic animal. Morala fabulei subliniază adevărul indicat de povestire, și anume acela că omul bine poziționat social are întotdeauna dreptate, pentru că are în jurul lui oameni care, din motive diferite, sunt de acord cu el: „Se află vreodată, unde l-a întâmplare/Să se jertfească leul?Nici una, mi se pare./Nu știu cum se urmează, nu pricep cum se poate,/Dar văz că cei puternici oriunde au dreptate.”

Clasa a VII-a

1. Vasile Alecsandri, *Noaptea Sfântului Andrii*

Vasile Alecsandri prelucrează asemenea contemporanilor săi – scriitorii romantici, miturile și folclorul național în texte literare de tipul baladei. Un exemplu de baladă îl constituie și textul *Noaptea Sfântului Andrii*. Balada este un text epic, de obicei în versuri, în care se relatează întâmplări cu un caracter legendar, mitic, fantastic. Balada, asemenea legendei, explică geneza unor ființe sau lucruri. Alteori, balada prezintă faptele eroice ale unor personaje juste, percepute pozitiv de popor deoarece luptă pentru dreptate asemeni haiducilor. Poetul preferă forma populară a numelui Andrei pentru a păstra specificul sursei de inspirație folclorică a textului.

Sfântul Andrei este un personaj important în credința noastră ortodoxă pentru că, în calitate sa de apostol (unul din Cei 12 Apostoli ai lui Iisus), Sfântul Andrei a avut misiunea de a-i creștina pe locuitorii țării noastre, el devenind patronul spiritual al națiunii române. Sfântul este mai cu seamă evocat în ziua de 30 noiembrie, zi care îi este dedicată. Această zi amintește și de o altă sărbătoare care a precedat creștinismul, Ziua Lupului. În jurul acestui animal totemic s-au țesut multe legende date fiind trăsăturile precum ferocitatea și agerimea, drept un simbol bivalent. La daci, lupul apărea pe stindard, grație curajului care îi se poate atribui. În sensul negativ, lupul amintește de creaturile rele, precum strigoii și duhurile rele, care își fac apariția în noaptea Sfântului Andrei. Pentru a se apăra de ele, creștinii se roagă și își ung geamurile și ușile cu usturoi etc. Natura este zbuciumată atunci când apare hora stafiilor, rusaliilor și cucuvelelor. La miezul nopții, acest spectacol încetează și strigoii se întorc în morminte. Acest eveniment relatat de superstiții, provenind din imaginarul nostru comun preistoric l-au impresionat pe scriitorul Vasile Alecsandri, care s-a lăsat inspirat de filonul folcloric și la această descoperire și valorificare a contribuit o bună parte din existența sa.

În cele 12 strofe ale baladei, poetul prezintă scenariul crescător al apariției spiritelor rele. Natura însăși, devenit personaj în text, ia parte tulburat la hora funestă. Semnele sfârșitului sunt evidente la toate ființele care locuiesc în spațiul naturii: „Vântul suflă cu turbare!/A picat stejarul mare,/Cerule s-a întunecat!/Luna saltă-n gâmbă,/Printre nouri rătăcit,/Ca o luntră prăsit/Pe un ocean turbat./Bufnele posomorâte,/În alor cuiburi trezite,/Țipă cu glas amorțit./Lupii urlă împreună,/Cu ochi roșii țintiți la lună,/Câmpul geme, codrul sun...” Prăbușirea stejarului este simbolică deoarece presupune dispariția echilibrului odată ce în lume își face apariția răul, în forme din cele mai diverse. Pentru că își face apariția cea mai îngrozitoare ființă malefică, Satan, poetul vine cu îndemnul ca oamenii să se roage și să se închine pentru a nu fi atinși de influența răului: „Voi, creștinilor popoare,/Faceți cruci mântuitoare,/Căci e noaptea-îngrozitoare,/Noaptea Sfântului Andrii!”

Figura de stil a enumerației servește aici descrierii alaiului funest al ființelor rele, iar aglomerarea imaginilor vizuale și cinetice conduce la un crescendo al acțiunii. Efectul este acela al groazei cu care ar privi un om această imagine de coșmar, al dansului demonic al spiritelor rele: „Satan pe deal s-a ivit!/Iată-! Iată, Satan vine,/Răzbind prin verzi lumine,/Pe-un fulger

scânteietor./Umbre, stafii despletite,/Cucuveici, iele zburlete/ i Rusaliile pocite/Îl urmează ca un nor!”

Culoarea verde, menționată în text, se situează tot în registrul maleficului, dat fiind că aminte te de strălucirea pietrelor prețioase și, de aici, de ispita bogăției. O altă sugestie pentru prezența rului în lume este menționată în imaginea turnului fără cruce. Lipsa credinței, afirmă astfel poetul, este un risc în fața rului.

Clopotul „dogit” anunță ora 12, miezul nopții și efectul imediat este al întetirii horei demonice. Imaginile vizuale și de mișcare descriu foarte sugestiv acest dans: „Miezul nopții-n aer trece/ i, lovind arama rece,/Ore negre dou sprezece/Bate-n clopotul dogit./Strigoimea se-ndese te./Hora mare învârtește/Lângă turnul creștinesc./Iar pe lângă alba lună/Nouri vineți se adună,/Sempletesc într-o cununa/ i-mprejuru-i se-nvârtesc.”

Cromatică este reprezentată prin epitete cromatice precum „alba lună” și „nouri vineți”, situate în opoziție, dat fiind că puritatea lunii se opune culorii întunecate, vineții, caracteristice ființelor fără viață.

Tot în opoziție se situează spiritele rele și oamenii care au credință. Cei din urmă sunt sfătuiți de poet să se închine pentru a scăpa de pericolul pe care îl reprezintă această noapte specială: „Voi, cu suflete curate,/Cu credinți neștrămutate,/Oameni buni, femei, copii!/Voi, creștinilor popoare,/Faceți cruci mântuitoare,/Căci e noaptea-ngrozitoare,/Noaptea Sfântului Andrii!”

Noaptea Sfântului Andrei este un moment de cîntă și de rememorare. Strigoii, oprindu-se din dansul lor irațional, își amintesc de faptele rele pe care le-au comis și pentru care nu gătesc acum iertare: „Acum iată, pe mormânturi,/Clătinăți, bătuți de vânturi,/Toți strigoii s-au lăsat./Așezați într-un rond mare,/Adânciți în întristare,/Pe sicriu- i fiecare/Oasele- i a rezemat./Unul zice: Eu în viață/Cu o mână îndrăzneată/Multe drepturi am răpit!/Răpit-am pâinea de hrană/Unei gîngă e orfan /Ce, pierdut și s rman ,/În mizerie-a pierit!”

Altul nu găsește iertare pentru că în timpul vieții s-a dovedit lăcom, viciu din cauza căruia a făcut să sufere mulți oameni: „Altul zice: Eu în lume/Am avut putere, nume,/Căci am fost stăpînitor!/Dar în oarba-mi lăcomie,/Pentru-o seacă avere,/Am împins în grea urgență/Pe s rmanul meu popor!”

Cel de-al treilea strigoi recunoaște o faptă și mai îngrozitoare, că și-a trădat și vândut țara: „Altul zice: Eu în țară/Fost-am o cumplită fiară,/Plin de amar venin!/Împotriva țării mele/Făptuit-am multe rele,/ -am legat-o-n lanțuri grele/Ș-am vândut-o la străin!”

Spiritele rele sunt blestamate să fie detestate pentru eternitate, iar lumina care se revărsa, a soarelui, văzută metaforic asemenea unui „foc dumnezeiesc”, este salutară. Spiritele rele sunt alungate, iar binele revine în lume: „Foc și ură-n vecinicie/Pe voi cad , pe voi fie!/Strigă-atunci un glas ceresc./ i pe loc cad în morminte/Pe cîtoasele-oseminte./Iar pe zidurile sfinte/Trece-un foc dumnezeiesc!”

Balada amintește prin versificație (strofă amplă, rimă-pereche și monorimă, măsură de 8-10 silabe) de metrica poeziei populare, din care își trage sevele.

CLASA a VIII-a

1. Vasile Alecsandri, *Chirița în provincie*

Vasile Alecsandri a fost un strălucit poet, prozator și dramaturg român din secolul al XIX-lea. În dramaturgie, mai cu seamă, a excelat. Exemplele de comedii alecsandrine reușite sunt cele patru piese care au în centru personajul Chiriței, fantezia romantică *Sânziana și Pepelea*, drame precum *Despot-Vod*.

Comedia *Chirița în provincie* este cea de-a doua din ciclul dramatic dedicat acestui personaj și a fost jucată și publicată în 1852. Este considerată, de asemenea, cea mai spectaculoasă piesă care are în centru acest personaj amuzant. Subintitulată „comedie cu cântice”, piesa *Chirița în provincie* este un text scurt, cuprinzând numai două acte. Piesa este o comedie de moravuri sociale, deoarece descrie defectele morale ale unor personaje care alcătuiesc o societate nu mai puțin imorală, coruptă. Ceea ce îi reușește autorului este modul detaliat în care îi construiește personajele; *Chirița*, de pildă, este reprezentativă pentru perioada istorică descrisă, mijlocul secolului al XIX-lea, după revoluția de la 1848, ea fiind exponenta schimbărilor, a adoptării modernității, în contextul unei epoci care se zbăteau spre secolul Evului Mediu și se apropie mai mult de modernitatea occidentală.

Acest text comic este văzut drept o continuare a primei piese, *Chirița în Iași sau două fete și o neneacă*. În acest prim text comic, eroina, *Chirița* reușește să imită fetele cu doi boieri locali, cam rudimentari, *Brustur* și *Cociurl*. *Chirița* o adoptă pe *Luluța*, fata orfană a uneia dintre prietenele sale. În continuare, *Chirița* plănuiește să imite pe această fată cu fiul ei prost și răsfățat, *Guliță*. Visul cel mai important al femeii este să devină ispravnică, adică soție de ispravnic. Retrasă la moartea familiei, la *Barzoieni*, *Chirița* își urmărește aceste planuri și se dedică ocupațiilor vremii, din pur snobism, „pentru că așa e moda”: fumează, face echitație și încearcă să converseze în limba franceză cu *Charles*, profesorul lui *Guliță*. Faptul că aceste ocupații nu-i plac este evident în replici de genul: „hurduc în gloaba asta, căm-o apucat de vro apte ori sughi tu pînă-acu...”.

Chirița devine un personaj ridicol prin diferența dintre aparență și esență, dintre ceea ce este și ceea ce vrea să apară. Dorește să epateze, să pozeze în ființă emancipată, educată și poliglotă. Cochetează cu *Charles* și cu *Leonas*, uitând că este o bătrână neatrăgătoare și se acoperă de ridicol. *Chirița* ilustrează tipul femeii inculte, vulgare, parvenite și snoabă. În același timp, trăsătura care o salvează de antipatia cititorului este dorința ei de a fi la modă, *Chirița* fiind o „bonjuristă”, un personaj care se străduiește să aducă în provincie moda de la Iași ori Paris.

Conflictul dramatic este generat de dorința *Chiriței* de a-l înșura pe *Guliță* cu *Luluța*, dat fiind că fata urmează să primească drept dot o avere importantă. *Luluța* se împotrivesc dorinței meschine a *Chiriței*, pentru că îl iubește pe *Leonas*, un prieten din copilărie. Cei doi tineri își vor împlini visul în finalul comediei.

Actul întâi o prezintă pe *Chirița* în așteptarea veștii că soțul ei a fost numit ispravnic. Ea consideră că funcția îi se cuvine, dată fiind participarea lor afectivă la Revoluția de la 1848,

constând într-o sperietură groaznică. Chirița este de părere că soțul ei este patriot. „Dumnezeu tie câte-am putut timida la 48...”. Femeia este de părere că Bârzoii are dreptul de a fi numit ispravnic: „Doar tu și el are drepturi (drepturi)... ca patriot... tu-ai putut timida... Nu-ți vezi, acum, care de care are pretenții și între în slujbă ... sub cuvânt că tu-ai fost timida la 48?... Helbet! (las' pe mine!) dacă tu-ai pe-aceea... apoi tu și noi avem temeiuri... Adăugați aminte ce groaznică lăpușă pe Bârzoii... că striga tu și pin somn tu-ai venit zăvără...”.

Deviza după care se conduce eroina funcționează ca autosugestie: „dă-apoi dă !... dacă tu-ai moda...”, „dacă tu-ai moda... și dacă tu-ai place...”.

Un moment amuzant îl constituie în piesă episodul în care sosește scrisoarea de la Ileana. Deși conține o veste importantă, numirea lui Grigore Bârzoii ca ispravnic (dregător care răspundea de îndeplinirea poruncilor domnului, conducător al unui jude sau inut), Chirița dorește morțiș ca răvașul să-i fie adus „după mod”. Ea îi cere argatului Ion să pună pe „talger” un „răvet” și „răvașul pe răvet”. Ion încurcă acțiunile și a răvașul și ervașul sub tavă, spre indignarea Chiriței. După cum se aștepta, Chirița este anunțată de soțul ei că este ispravnică și o cheamă la ora în târg „cu toată gospodăria și cu tot neamul”, și, mai ales, cu „curcanul cel bătrân” pe care o să-l pună „în slujbă”. Chirița este fericită că și-a împlinit dorința și visează în continuare să „dureze” un voiaj la Paris, în „ara nemescă”.

Finalul actului I înfățișează plecarea spre ispravnicie a Chiriței, însoțită de Gulișă, Lulușă și „monsieur Arl”, având în brațe curcanul bătrân. Femeia este foarte entuziasată la gândul înnobilității sale...

În actul al II-lea, a cărei acțiune se desfășoară în salonul Chiriței dintr-un „târg din inut”, eroina aplică și mai serios principiile modei. La vîlcărelile lui Bârzoii privind lipsa de confort a hainelor „nemțești”, Chirița spune că așa este moda. Bărbatul primește răspunsuri similare și când se plînge că nu mai mănâncă feluri de mâncare bune, ca altădată, deoarece Chirița nu mai vrea să facă dulcetrișuri și cozonaci și nu se mai ocupă de gospodărie. Cheltuielile făcute sursează pe care le face nevasta pe numeroasele rochii reprezintă o altă sursă de nemulțumire a bărbatului. Reproșurile lui Bârzoii o lasă indiferentă pe Chirița, care își propune să-i logodească pe Lulușă și pe Gulișă, dornică fiind să părăsească averea fetei. Faptul că fata „are toane de nebunie” nu o deranjează. Își pregătește voiajul la Paris, gândindu-se la efectul „ce-o să fac la Paris ca ispravnică”.

Leona, un tânăr inteligent, onest și sincer îndrăgostit de Lulușă își face apariția deghizat ca ofițer, purtând niște „muste și mincinoase”. Chirița crede că ofițerul Leona este un admirator înfocat și nu ezită să-i dea portretul ei ca dovadă a iubirii ce i-o poartă. El amenință că se împușcă dacă nu-l refuză, dar pistolul cu care o sperie este de ciocolată.

Gulișă îl surprinde pe cei doi tineri stăruindu-se și-l provoacă pe Leona la duel. Chirița, speriată de urmările gestului său, îl recunoaște pe „curtezan” și-l alungă din nou. Pentru a scăpa de Gulișă, Lulușă se prefacă nebună, tremurătoare, simulează gesturi necontrolate, se prefacă că vrea să-l muște pe Gulișă: „Vin-ncoace să te mușc... să te mănânc”. Leona intervine din nou în scenă, de data aceasta îmbrăcat ca „bricicar” (bricar, vizitiu) și dorește să intre în audiență la ispravnic. Cum nu are plocon, argatul Ion îi „vinde” curcanul cel bătrân. Curcanul fusese vândut „de 57 de ori pe la împăricina și, și o slujit până-acum de 57 de ori ca pe che”, ori de câte ori petiționarul avea nevoie de Bârzoii.

Chirița îl recunoaște a doua oară pe tânărul deghizat în Piciu bricariul. Leona îi lovește pe cei vinovați peste picioare cu biciul ca.

Musafirii veniți la petrecerea logodnei se bucură de sosirea pașaportului Chiriței, care-i fusese adus de „monsieur Arl” de la Iași în care ea declarase titlul de „baroană”.

Leona intervine și a treia oară, îmbrăcată ca actriță și se dă drept sora lui. Recunoscându-l, Lulu se prefăcește nebună și cere să se mărite cu actrița, „că de nu... nebunesc!...”. Arl îi sfătuiește pe soții Bârzoii să nu se împotrivescă și să-o logodească pe Lulu cu „madama”. Leona îi dezvăluie identitatea, îl anunță pe Bârzoii că a fost destituit din funcția de ispravnic, date fiind faptele sale de corupție. Leonaș este numit ispravnic în locul socrului său. Amenințată de Leona că va arăta portretul lui Bârzoii, Chirița este de acord cu căsătoria celor doi tineri și acceptă să-i cunune. Finalul fericit al piesei ilustrează un motiv literar des întâlnit, al lumii ca teatru: „Apoi... nu tii că lumea-i un teatru plin de comedieni?” spune Leona, idee reluată și de celelalte personaje, care cântă cupletul final.

Asemenea basmului, comedia are un final fericit, binele triumfă, iar personajele imorale sunt ridiculizate. Comicalul este generat în acest text de îmbinarea mai multor surse: comicalul de situație, comicalul de caracter, comicalul de nume și comicalul de limbaj.